

Verslag dialoog bouwstenen voor een beter belastingstelsel

Blok 1:

Laura van Geest, Centraal Planbureau

Politieke economie van belastinghervorming is complex. Goed om in de bouwstenen vooral aandacht te geven aan nieuwe onderwerpen, niet aan het samenvatten van onderwerpen waar al bestaand werk ligt. Een voorbeeld van een nieuw onderwerp is het belasten van kapitaalinkomen, waar om vier redenen nu aanpassing nodig is;

- 1) Het is belangrijk voor het in stand houden van de belastingmoraal en om ontwijking tegen te gaan;
- 2) Een aanpassing maakt belastingarbitrage overbodig;
- 3) Het levert geld op waarmee de verliezers van globalisering mee gecompenseerd kunnen worden;
- 4) Er is nu politiek momentum.

Dit geldt in het bijzonder voor het dossier directeuren-groootaandeelhouders (DGA), waarvoor de inkomstenbelasting een snoepwinkel is. De meeste DGA's (67%) keren geen winst uit en betalen dus geen belasting. Ze zijn gevoelig voor financiële prikkels, zo laten de ervaringen met 'tax holidays' in het verleden zien. Een oplossing kan zijn het model in Noorwegen, een duaal stelsel. Er zijn ook minder draconische maatregelen mogelijk. Kijk daarbij ook naar de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) Belangrijk is wel dat het een robuust stelsel wordt. Belasting betalen is niet leuk, maar logische regels dragen bij aan begrip.

Bas Jacobs, Erasmus Universiteit Rotterdam

NL heeft een 'boom-and-bust-economie'. Het belastingstelsel draagt daar in belangrijke mate aan bij. De huidige vormgeving van box 3 moet verdwijnen (fiscaal curiosum), kapitaal moet worden belasting op basis van werkelijk rendement. Er moet één regime komen voor alle vormen van kapitaal. In box 2: steun voor het verhaal van Laura van Geest, box 2 niet voor niets vaak een

pretbox genoemd. Het overgrote deel van de grondslag kapitaal (eigen huis en pensioenopbouw) is nu vrijgesteld. In box 1 moeten het eigen huis en pensioen verdwijnen naar box 3. Het toptarief in box 1 moet niet worden verhoogd, wel zou je een hoger tarief kunnen voorstellen bij box 2, box 3 en de erfbelasting. De belasting voor lage inkomens zou verlaagd moeten worden en voor middeninkomens hoger kunnen. Ook de vennootschapsbelasting (vpb) draagt bij aan de grote schuldbias van de Nederlandse economie. Rond de vpb zou de huidige renteaftrek omgevormd moeten worden, de vpb als geheel zou omgezet moeten worden naar een destination based tax op kasstroombasis.

Marieke Blom, ING Nederland

Meer aandacht voor stabiliserend effect van belastingen. Stabiliteit op de arbeidsmarkt door groei zzp-ers te beperken. De groei van het aantal zzp-ers kan oplopen tot 1 miljoen, dit heeft gevolgen voor sociaal stelsel en belastingopbrengsten. Het toegenomen aandeel zelfstandigen kan de instabiliteit van de economie vergroten. Nieuw belastingstelsel kan de oploop van zelfstandigen beperken, maar dan moet ook gekeken worden naar loondoorbetaling, verzekeringen, pensioen en ontslagrecht. Belastingstelsel kan ook inkomensschommelingen dempen door geleidelijk oplopende tarieven. Dit kan door alle heffingskortingen en toeslagen om te vormen tot een persoonlijk marginaal tarief dat geleidelijk omhoog gaat. Ook de fiscale behandeling van vermogen leidt tot instabiliteit. Er zit veel geld vast in pensioenen en huizen. Daardoor weinig liquiditeit om conjunctuurschommelingen op te vangen.

Jeroen Lammers, VNO-NCW en MKB Nederland

Wanneer zijn eerdere belastinghervormingen geslaagd? Twee redenen:

1) niet al te gejaagd proces, en 2) er was een bak met geld beschikbaar. In de bouwstenen valt op dat vier van de zes onderzoeken gaan over winst. De inkomstenbelasting is echter ook belangrijk. Ik wil een misverstand uit de weg halen: bij de DGA is privévermogen ook ondernemersvermogen. Uiteindelijk gaat

het bij een aanpassing in het belastingstelsel om de vraag: waar willen we naartoe? Hierbij zouden de volgende uitgangspunten gebruikt kunnen worden:

- Maak duidelijk wat het doel is: geld ophalen of gedrag stimuleren;
- Eens over de feiten: zorg dat de onderzoeken een goede feitenbasis opleveren;
- Heffingen moeten ook doorgerekend worden op de internationale effecten;
- Maatregelen moeten in lijn zijn met de uitgangspunten.

Een goed werkend belastingstelsel zou moeten bestaan uit de volgende elementen:

1. succes wordt beloond/werk loont, bedrijven worden aangemoedigd om te ondernemen in het buitenland, geen 'free-riders' en het stelsel moet handhaafbaar zijn.
2. De belastingdruk in Nederland loopt op. Bedrijven betalen meer en middeninkomens komen er bekaaid van af (net als familiebedrijven).
3. Rond vereenvoudiging is het goed om realistisch te blijven: dit betekent ook grofmazig beleid.
4. Het stelsel moet er op gericht zijn om de koek in Nederland groter te maken, niet alleen herverdelen. Daarbij past ook het terugbrengen van uitgaven en minder belastingontwijking.

Discussie blok 1

In de discussie komen een aantal zaken naar voren, waaronder:

Discussie over arbeid vs consumptie: btw is uiteindelijk heffing op arbeid, dus schuif in de belastingmix lost niks op. Afschaffen vrijstellingen e.d. wel verstandig.

Discussie over DGA's. Een aantal verschillende standpunten: sommigen brengen in dat het goed is om ondernemers niet te dwingen om geld uit de eigen onderneming te halen. Volgens sommigen wordt het geld nu al onttrokken aan de eigen onderneming via leningen vanuit de BV. Daar wordt door anderen tegenin gebracht dat er zakelijk rente wordt betaald aan de bv die belast is met de vpb.

Blok 2:

Annemarie van Gaal, ondernemer

Focus op de belasting aan de onderkant van de samenleving, daar moet het eenvoudiger. Ik hoor te vaak: 'ik ga niet werken, want ik verlies te veel'. Het huidige stelsel dempt ambitie en zorgt voor stress. Een groot deel van de huishoudens (1 op de 5) kampt met risicovolle schulden. Incassobureaus en deurwaarders hebben geen duurzaam verdienmodel: hoe meer zij de duimschroeven aandraaien, hoe meer zij verdienen. Stel dat zij een nieuw verdienmodel omarmen en met een aantal arbeidsbureaus samen gaan werken. Iedereen met een schuld krijgt de mogelijkheid om schuld te vereffenen met uren werk. Dit geeft gezinnen met schulden de mogelijkheid om eruit te komen. Met de huidige belastingregels zou dit wel een fiscale nachtmerrie kunnen worden als de uren werk waarmee de schuld wordt vereffend fiscaal wordt belast. Dit kan worden opgelost met een 'belastingvrije zone' waarin over alle uren werk die worden ingezet om een schuld te vereffenen, geen belasting wordt geheven.

Tuur Elzinga, FNV

Het systeem kan anders, moet eerlijker, effectiever en eenvoudiger. De lonen in Nederland moeten omhoog, belastingontwijking moet aangepakt worden. De belasting op arbeid is te hoog en de belasting op kapitaal te laag. ZZP-ers betalen minder belasting, maar worden ook fiscaal gefacilieerd. De belastingheffing moet eenvoudiger. Het bij en terugbetalen van toeslagen en heffingskortingen is de laatste jaren ingewikkelder geworden. De financiering in de zorg moet anders, meer inkomensafhankelijk. De kinderopvang moet goedkoper, zodat dit geen belemmering meer vormt om te gaan werken. Verhoog de AOW en het minimumloon, zodat mensen op dat inkomen beter zelf kunnen rondkomen. Pak schijnzelfstandigheid aan, wat mede fiscaal gestuurd worden door regelingen als de LIV en de expatregeling.

Farid Tabarki, Studie Zeitgeist

Wat gebeurt er met kokend water dat bij een buitentemperatuur van 41 graden onder nul in de lucht wordt gegooid: dit wordt direct sneeuw. Belangrijk om naar de toekomst toe meer in te spelen op druk van buiten, vaste vormen zoals bouwstenen passen hier minder goed bij. We moeten toe naar een vloeibaar belastingstelsel dat in kan spelen op een veranderend midden.

Hiervoor zijn twee ontwikkelingen belangrijk:

- 1) levenslang ontwikkelen wordt steeds belangrijker, het belastingstelsel moet dit ondersteunen;
- 2) we komen bij het einde van de natiestaat, we hebben enerzijds te maken met regionalisering en anderzijds met een Europese centralisatie. Een meer passende term voor dit project is dan ook geen bouwstenen, maar zwembandjes.

Martijn Blom, CE Delft

Doel van vergroening van de belastingen: 'getting the prices right', maatschappelijke kosten meenemen in prijs. Hierbij niet alleen kijken naar CO₂, maar ook naar luchtkwaliteit. Beleid in Nederland is effectief, Nederland behoort tot de koploper in Europa qua fiscale vergroening. Wel uitdagingen op het gebied van grondslagerosie. Nederland gaat van het gas af en gaat meer elektriciteit gaan gebruiken. De energievoorziening zal meer verschuiven naar elektriciteit en waterstof. En daarnaast is het streven om in 2030 de verkoop van nieuwe personenauto's 100% elektrisch of waterstof te maken. Nodig om in de groene belastingen een robuuste balans tussen opbrengst en groen resultaat te behalen. Een aantal opties kunnen hieraan bijdragen:

- 1) Verbreed huidige energiebelasting (van 5 naar 2 schijven, een tarief voor elektrisch vervoer)
- 2) Schaf fiscale subsidies af (verlaagd tarief Energiebelasting glastuinbouw, vrijstelling warmtekrachtkoppeling, vrijstellingen lucht- en scheepvaart.
- 3) Compenseer erosie met nieuwe grondslagen (waterstof, methanol, ammoniak, gevulde accu's).

- 4) Nieuwe CO2-heffing op basis van energieproducten.
- 5) Europese vergroeningsagenda.

Discussie box 2

In de discussie komen een aantal zaken naar voren, waaronder:

Discussie over flexibilisering->opkomst zzp-ers. Er wordt gesproken over een scenario met 1 mln. extra zzp-ers. Discussie over complexiteit, waarbij een aantal oplossingen worden genoemd: 1) Kom tot één definitie van inkomen, 2) Probeer belastingstelsel (en stelsel van toeslagen) te integreren/transparanter te maken. Tegelijkertijd werd ook door enkele aanwezigen gesteld dat vereenvoudiging niet makkelijk is: om de onderkant te compenseren is extra geld nodig en na een aantal jaar is een nieuw stelsel door politieke besluitvorming ook weer ingewikkeld geworden.

Blok 3:

Arnold Merkies, Tax Justice Network

Eindeloos te maken met verouderde ICT-infrastructuur. Zou niet eens omgekeerd gekeken moeten worden door ICT-experts een belastingstelsel te laten maken? Vereenvoudiging heeft ook een keerzijde, het is ook belangrijk om maatwerk te leveren aan de onderkant. Toezicht moet beter, om te bepalen of een bedrijf bijvoorbeeld substance heeft, dan moet je je als Belastingdienst wel verdiepen in het bedrijf. Goed dat er door de motie van Weyenburg grondslaguithollers in kaart worden gebracht. Op sommige punten zal dit ingewikkeld zijn, maar dan zou het ook goed zijn om aan te geven als een onderdeel niet budgettair berekend kan worden. Goed als het belang van de liquidatie verliesregeling in kaart wordt gebracht.

Bartjan Zoetmulder, Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB)

NOB wil constructief bijdragen aan geïnformeerde besluitvorming en brengt opties in kaart met voor- en nadelen. Visie van NOB op belastinghervorming:

- Bereik consensus op wat voor economie en samenleving je wilt zijn. (NL is een klein land met een groot buitenland, waar we van afhankelijk zijn);
- Belasting moet eerlijk zijn, geen heffing over niet gerealiseerd inkomen;
- Belasting moet transparant en begrijpelijk zijn;
- Nieuwe wetgeving met terugwerkende kracht is uit den boze;
- Meer rust en regelmaat, presenteer met Prinsjesdag vaker een beleidsarm Belastingplan;
- Factfinding en impact assessments zijn belangrijk, kijk hoe andere landen problemen oplossen;
- Wetgeving hangt met elkaar samen, vereenvoudiging is alleen mogelijk binnen een algehele stelselherziening;
- Werk de gedachten over een rechtsvormneutrale belastingheffing verder uit;
- Investeer nu verder in ICT infrastructuur zodat dit niet toekomstige wetgeving in de weg staat;
- Begin met wetgeving die nu uitvoerbaar is;
- Wetgeving komt in toenemende mate uit Brussel, de besluitvorming hierover is niet transparant en er lijkt weinig ruimte voor maatwerk te zijn voor maatwerk. Het kabinet moet hier aandacht voor hebben;
- "Base erosion and profit shifting" gedachte moet leidend zijn.

Sjoerd Douma, Universiteit van Amsterdam

Vertrouwen in VPB neemt af, terwijl we ook trots zouden moeten zijn op onze multinationals. We moeten nadenken over aanpassing van regels om het vertrouwen in deze bedrijven terug te winnen, dit kan door de VPB aan te passen. Alleen: multinationals zijn voor de VPB niet anders dan een ander bedrijf, ze moeten wel gelijk blijven behandelen. Het is belangrijk een intern consistent systeem te hebben, zonder afzonderlijke regels voor multinationals. Hoe wel: actief meedenken aan harmoniseren van grondslagen (CCCTB), en minimumbelasting.

Jesse Frederik, De Correspondent

Erfbelasting. Redenering om dit te belasten gaat terug naar de vorige liberale premier: Cort van der Linden. Zij maakten onderscheid tussen verdiend en onverdiend inkomen. Het was de taak van de overheid om onverdiend inkomen te belasten en verdiend inkomen te ontzien. In deze tijd wint de erfbelasting aan belang. Tegelijkertijd hollen we de erfbelasting uit met schenkingsvrijstellingen en bedrijfsopvolgingsregelingen. De schenkingsvrijstelling kost veel meer dan geraamd, hier was weinig rumoer over. Ook de bedrijfsopvolgingsregelingen zijn langzaam groter geworden. Een alternatief is een erfbelasting uit het perspectief van de geveer: iedereen mag 2 ton belastingvrij ontvangen, maar daarboven is alles belast. De titel van de het project is een verkeerde metafoor. Na een nieuw stelsel is het belangrijk om snel te komen met reparatiewetgeving om gaten te dichten. Een betere term is dan ducttape. Ook een belasting op grondbezit past goed binnen het kader van het belasten van onverdiend inkomen.

Discussie box 3:

In de discussie komen een aantal zaken naar voren, waaronder:

Discussie over CCCTB: besluitvorming bij unanimiteit. Leidt tot star systeem. Kies voor kopgroep binnen EU.

Overige genoemde punten: complexiteit is een regressieve belasting, juist wel onderscheid maken tussen grootbedrijf en midden en kleinbedrijf.